

Eżami li jikkwalifika għall-Post ta' Gwardja tas-Sigurtà Fis-Servizz Pubbliku ta' Malta

Diċembru 2024

Suġġett: IL-MALTI

Data: It-2 ta' Diċembru 2024

Ħin: 09:00 – 10:30 (Siegħa u nofs)

L-istruzzjonijiet generali:

Din il-karta tal-eżami fiha ŻEWĠ taqsimiet; Taqsima A u Taqsima B. Il-kandidati jridu jwieġbu ż-ŻEWĠ taqsimiet u għandhom jaqraw sew l-istruzzjonijiet f'kull taqsima. Il-marki għal kull mistoqsija jidhru bejn il-parentesi.

It-tweġibiet ta' kull taqsima għandhom jinkitbu fl-ispazju pprovdut fuq il-karta tal-eżami.

Taqsim A: Il-Fehim mill-Qari

Tahriġ 1: Il-Klima Dinjija

(20 marka)

Il-klima dinjija qiegħda tinbidel b'ritmu mgħaġġel minħabba l-attivitajiet tal-bniedem, bħall-ħruq ta' fjuwils fossili u t-tnaqqir tal-foresti. Dawn l-azzjonijiet jikkawżaw żieda fil-gassijiet serra, bħall-karbonju d-dijossidu (CO₂), li jzommu s-sħana fid-dinja.

Is-sħana madwar il-globu qiegħda taffettwa aspetti differenti tal-klima, bħal temperaturi oġhla, nixfa aktar frekwenti, ċikluni u uragani aktar qawwija, u żieda fil-livelli tal-baħar. Dan qed jhedded mhux biss lill-ekosistemi naturali, iżda wkoll il-ħajja tal-bniedem, speċjalment f'żoni qrib il-kosti jew f'reġjuni vulnerabbli.

L-isforzi biex niġġieldu l-bidla fil-klima jinkludu tnaqqis fl-emissjonijiet ta' gassijiet serra, it-thawwil ta' siġar, u l-użu ta' enerġija nadifa permezz ta' enerġija solari u r-riħ. Kulhadd jista' jagħti sehemu billi jnaqqas l-iskart, jikkonsma b'mod sostenibbli, u jkun aktar konxju tal-impatt ambjentali tiegħu.

Il-klima dinjija hija influwenzata minn diversi fatturi naturali, bħall-attività tal-vulkani, ix-xemx, u ċ-ċikli klimatiċi. Madankollu, l-impatt tal-bniedem sar iktar predominanti fl-aħħar sekli, speċjalment minħabba l-industrijalizzazzjoni u ż-żieda fl-użu tal-karburanti fossili bħal żejt, faħam, u gass naturali. Dawn il-fjuwils jarmu gassijiet li jnaqqsu l-ħila tad-dinja li tirregola s-sħana b'mod naturali.

Effetti oħra tal-bidla fil-klima jinkludu tibdil fil-mudelli tax-xita, tnaqqis fil-popolazzjonijiet tal-annimali, u s-silġ fl-Artiku li qed idub. Barra minn hekk, il-fenomeni magħruf bħala l-“acidifikazzjoni tal-oċeani” qed isseħħ minħabba li l-oċeani qed jassorbu livelli għoljin ta' CO₂ li jaffettwa hlejjaq tal-baħar bħal sriep tal-baħar u l-qroll.

Sabiex jiġu indirizzati dawn il-problemi, pajjiżi madwar id-dinja qed jintroduċu ftehimiet internazzjonali, bħall-Ftehim ta' Pariġi, biex jillimitaw it-tiżhin globali għal inqas minn 1.5°C sa tmien is-seklu. Fuq livell individwali nistgħu ngħinu billi nikkunsmaw inqas enerġija, nipromwovu l-użu ta' materjali li jistgħu jerggħu jintużaw, u nappoġġjaw politiki ambjentali li jipproteġu r-riżorsi naturali u l-bijodiversità tal-pjaneta.

Il-ħarsien tal-klima huwa responsabbiltà kollettiva biex inħallu pjaneta aħjar għall-ġenerazzjonijiet futuri.

Aħdem il-mistoqsijiet kollha.

1. X'azzjonijiet tal-bniedem qed jikkawżaw iktar sħana li qed ibiddlu l-klima tad-dinja b'ritmu mgħaġġel? (3 marki)

2. X'fatturi naturali jinfluwenzaw il-klima dinjija? (3 marki)

---

3. Semmi **TLIET** affarijiet li l-bniedem irid jagħmel biex jikkumbatti l-bidla fil-klima. **(3 marki)**

---

4. Spjega fi kliemk il-fenomeni magħruf bħala l-“aċidifikazzjoni tal-oċeani”. **(4 marki)**

---

5. Fiex jikkonsistu l-ftehimiet bħall-Ftehim ta' Pariġi? **(3 marki)**

---

6. Skont in-narratur, għaliex għandna responsabbiltà kollettiva għall-ħarsien tal-klima?(marka)

---

7. Sib u iktib kliem mis-silta li jfisser: **(3 marki)**

- a. nieqes mill-protezzjoni (**minn par. 2**)
- b. nikkumbattu (**minn par. 3**)
- ċ. nużaw/nagħmlu użu (**minn par. 6**)

a.
b.
ċ.

Tahriġ 2: Il-Ġgant Egoist

(30 marka)

Huma u ġejjin mill-iskola kull filgħaxija, it-tfal kienu jmorru jilagħbu fil-ġnien tal-Ġgant. Kien ġnien kbir u sabiħ, b'ħaxix aħdar, artab bellusi. 'L hawn u 'l hinn qalb il-ħaxix, kont tara fjuri sbieħ, qishom kwiekeb. Kien hemm ukoll tnax-il siġra tal-ħawħ, li fir-rebbiegħa kienu jkunu miżgħuda biż-żahar (blanzuni) roża u lewn il-perla, u fil-ħarifa kienu jipproduċu frott abbondanti. L-għasafar kienu jbejtu fuq is-siġar u jgħannu hekk sabiħ li t-tfal kienu jjeqfu mil-logħob biex joqogħdu jisimgħuhom. "X'hena hawn", kienu jgħidu lil xulxin.

Imma darba l-Ġgant reġa' lura. Kien mar jara lil siehbu l-ġgant minn Cornwall, u qagħad miegħu għal seba' snin. Meta għaddew is-seba' snin, iddeċieda jerġa' lura fil-kastell tiegħu. U meta wasal, u ra lit-tfal jilagħbu fil-ġnien, għajjat magħhom:

"X'intom tagħmlu hawn?" qalilhom b'lehen żorr u mqit. U l-imsejkna tfal ħarbu mwerwra.

"Il-ġnien tiegħi u hadd mhu sa jmerini. Lil hadd mhu sa nħalli jgawdih, ħliefi," qal bejnu u bejn ruħu l-Ġgant. Għalhekk bena ħajt għoli mad-dawra tiegħu u waħħal avviz ma' kartellun:

‘PROPRJETÀ PRIVATA. MIN JIDHOL HAWN JIĠI MĦARREK.’

Kien tassew ġgant egoist! Issa t-tfal ma kellhom imkien fejn jilagħbu. Ippruvaw jilagħbu fit-triq, iżda din kienet imħarba u mimlija ġebel iebes, u m'għandniex xi ngħidu, m'għogbithomx. Wara l-iskola kienu jgħaddu mad-dawra tal-ħajt għoli u jilmentaw ma' xulxin: "Kemmm konna nkunu ferħanin hemmhekk!"

Ġiet ir-rebbiegħa, u mal-pajjiż kollu s-siġar kienu jwarrdu biż-żahar u miżgħuda bl-għasafar jgħannu. Fil-ġnien tal-Ġgant egoist biss kienet qisha għadha x-xitwa. L-għasafar qajla kellhom ħajra jgħannu, u s-siġar bħal insew iwarrdu. Darba fjura xirfet rasha minn ġol-ħaxix, imma meta rat il-kartellun, tant għeliet, li reġgħet iżzerżqet lura fil-ħamrija, u reġgħet raqdet. L-uniċi tnejn li ħadu pjaċir kienu l-borra u l-ġlata. "Ir-rebbiegħa nsietu 'l dal-ġnien," għajtu ferħana, "u issa nistgħu nibqgħu ngħixu hawnhekk is-sena kollha." Il-borra għattiet il-ħaxix bil-mantell kbir tagħha, u l-ġlata zebgħet is-siġar lewn il-fidda. Imbagħad stiednu r-riħ Tramuntana jiġi jgħix magħhom, u hu ġie bil-qalb kollha!

(addattament tat-traduzzjoni ta' Joe Attard tal-ħrafa originali ta' Ocsar Wilde)

Ah-dem il-mistoqsijiet kollha.

1. Aghżel it-twegiba t-tajba.

- a) It-tfal kienu jmorru jilagħbu fil-ġnien tal-Ġgant (2 marki)
- fi tmiem il-ġimgħa.
  - fost il-ġimgħa filgħaxija.
  - waqt il-break tal-iskola.
- b) It-tfal kienet l-hena tagħhom fil-ġnien (2 marki)
- jisimgħu l-għana tal-għasafar.
  - jieklu l-frott tas-siġar.
  - jilagħbu fuq il-ħaxix artab.

2. Immarka b'cirku jekk hux **Veru** jew **Falz**. **(4 marki)**

i. Il-Ġgant mar lura l-kastell wara xi snin imsiefer 'il bogħod. VERU / FALZ

ii. Xhin sab lit-tfal fil-ġnien huwa ħa gost bihom. VERU / FALZ

3. Taqbel mad-deċiżjoni li ħa l-Ġgant, li jagħlaq il-ġnien? Għaliex? **(3 marki)**

---

4. Kif taħseb li spiċċat din l-istorja? **(4 marki)**

5A. Il-Morfologija **(10 marki)**

Imla l-vojt bil-kelma t-tajba skont dak mitlub fil-parentesi/brackets.

Ir-riħ Tramuntana ġie jgħix magħhom. Kien imleflef fis-suf, u l-jum kollu kien ivenven mal-ġnien kollu, u jtajjar u jkisser iċ-_____ (*plural ta' ċumnija*). "Hawn sew!" qal. "Ta' min _____ (*verb minn stedina*) lis-silġ jiġi wkoll." U s-silġ ġie wkoll. Kuljum kien iċaqcaq fuq il-bjut tal-kastell għal _____ (*plural ta' siegħa*) sħaħ sakemm kisser ħafna mill-madum tal-bejt. Imbagħad kien idur mal-ġnien, b'kemm kellu saħħa.

"Ma nistax nifhem għala r-rebbiegħa _____ (*verb minn tard*) daqshekk," qal il-Ġgant egoist, meta jittawwal mit-tieqa u jara l-ġnien abjad u kiesaħ "nispera li t-temp jaqleb ma jdumx."

Imma r-rebbiegħa qatt ma ġiet, lanqas is-sajf. Il-ħarifa tat frott _____ (*aggettiv minn deheb*) lill-ġonna kollha, ħlief lill-ġnien tal-Ġgant. "Egoist wisq," qalet.

5B. L-Ortografija

(5 marki)

Aghzel it-tweghba t-tajba minn dawk li hemm fil-parentesi/brackets.

(Ghalhekk/Ghalek) kienet dejjem xitwa hemm. Ir-rih Tramuntana, is-silg, il-glata, u (il-/l-) borra, tghidx kemm ixخالaw, (jizfnu/jisfnu) u jduru qalb is-sigar.

Ghodwa wahda l-Ggant kien mimdud, (imqajem/imqajjem), fis-sodda, meta (semgha/sama') bhal muzika sabiha. Instemghet hekk helwa, li l-Ggant haseb li kienu ghaddejjin id-daqqaqa tas-Sultan.

Taqsim B: IL-Kitba

Tahrig 1: IL-Kitba ta' Ittra

(10 marki)

Ikteb ittra ta' bejn **70 u 80 kelma** fuq wiehed minn dawn it-titli.

- a) Ikteb ittra elettronika lill-kollega tieghek li jinsab barra minn Malta biex tara kif sejjer fl-irwol il-gdid tieghu fil-kumpanija.

Ismek: Mark/Marija Vella

Indirizz elettroniku tieghek: mvella@org.com

Indirizz elettroniku tal-kollega: vince@org.com

jew

- b) Ikteb ittra elettronika lid-Direttur tieghek biex tinfirmah/a li ma tistax taghmel over time u aghtih/a r-ragunijiet ghal din it-talba.

Ismek: Max/Maxine Bartolo

Indirizz elettroniku tieghek: max@xoghol.com

Indirizz elettroniku tad-Direttur: direttur@xoghol.com

Lil: _____

Minghand: _____

Data: _____

Suggett: _____

_____

_____

_____

_____

_____

A series of 20 horizontal lines spaced evenly down the page, intended for handwriting practice.

dawwar il-pagna għal Tahriġ 2

Total: 100 marka

TMIEM IL-KARTA TAL-EŻAMI

PAGNA VOJTA

PAGNA VOJTA

PAGNA VOJTA